

Vård- och äldreomsorgsnämndens internbudget för 2024 med plan för 2025-2029

Kommunövergripande mål

Målområde Samhälle

Målområde samhälle beskriver vad kommunen ska uppnå för att utveckla närmiljön och Linköping som plats.

Ett tryggt och säkert Linköping

I Linköping är det tryggt att bo, leva och verka i hela kommunen. Det finns inte några områden som av polisen klassas som särskilt utsatta. De kommunala verksamheterna driver ett aktivt trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete på olika nivåer tillsammans med polis, näringsliv, civilsamhälle och andra aktörer i samhället. Skola och socialtjänst har en nära kontakt med polisen i det förebyggande arbetet för att skapa bättre förutsättningar att nå unga i ett tidigt skede. Alla kommunala verksamheter arbetar med att stärka såväl den upplevda som den faktiska tryggheten i offentliga miljöer.

Linköping har ett rikt idrotts- och kulturutbud där fler ges möjlighet att delta. Ideellt engagemang inom föreningar uppmuntras och idrottsföreningarnas arbete för samhället värdesätts. Genom en bred samverkan finns det möjlighet till aktivitet och rörelse för alla hela livet. Satsningar på arbete, skola och fritidsaktiviteter görs i samarbete med näringsliv och föreningsliv för att alla Linköpingsbor ska ha likvärdiga möjligheter att utveckla sina förmågor och forma sina liv. Särskilt viktigt är en meningsfull fritid i unga år. Fritidsverksamheten finns därför i fler stadsdelar för att komplettera skolan och erbjuda barn och unga en meningsfull fritid.

I ett skärpt säkerhetspolitiskt läge prioriteras insatser för höjd beredskap och ökad motståndskraft. Linköpings kommun tar ansvar för att säkra en stark civil beredskap och är en aktiv part i uppbyggnaden av totalförsvaret.

Ett Linköping med minskad segregation

I Linköping finns goda livschanser. Här skapas förutsättningar för ett jämställt och jämlikt samhälle.

För att minska skillnaderna i livsvillkor och för att skapa ett mer integrerat och tryggt Linköping tas ett gemensamt ansvar för Linköpings utveckling. Kommunen har ett tydligt, strukturerat och målinriktat arbete för att minska och motverka rumslig segregation som ger negativa effekter för samhället och individen. Arbetet med att motverka segregationens negativa effekter och de ojämlika livsvillkor den skapar är prioriterat.

Områden med socioekonomiska utmaningar förbättras strukturellt. Utanförskap bryts och bostadskarriär möjliggörs inom ett och samma område. De naturliga mötesplatserna för Linköpingsborna blir fler, och de finns för människor med olika kulturella och socioekonomiska bakgrunder samt för olika åldrar.

Ett Linköping i framkant inom miljö- och klimat

Linköping ligger i framkant med ett offensivt arbete för miljö och klimat. Linköpings kommun, Linköpingsbor och näringsliv arbetar tillsammans för att nå målet om netto noll växthusgasutsläpp senast 2045. Arbetet som präglas av samsyn och långsiktighet stärker näringslivet och bidrar till ökad livskvalitet för kommuninvånare. För att målen ska nås tillhandahåller kommunkoncernen robust och resurseffektiv el- och värmeproduktion där kontinuerlig teknikutveckling är en förutsättning. Hela kommunkoncernen verkar för en omställning till cirkulär ekonomi och delningsekonomi som omfattar hela Linköping. Genom ett samordnat och proaktivt klimatanpassningsarbete säkras kommunkoncernens verksamhet mot de klimatförändringar som ger effekt redan idag.

I miljöarbetet prioriteras insatser för att säkra en välmående och tillgänglig natur och miljö där kommunkoncernen även arbetar för att minska användningen av hälso- och miljöskadliga kemikalier.

Ett växande Linköping med ett starkt näringsliv

Näringslivet skapar samhällsnytta i form av arbetstillfällen och utveckling vilket bidrar till kommunens tillväxt. Näringslivets kompetensförsörjning tillgodoses via högkvalitativ kommunal vuxenutbildning, ett brett utbud av relevanta YH-utbildningar och tillgänglig högre utbildning. LiU-studenter stannar, i allt högre grad, efter avslutade studier tack vare den goda arbetsmarknaden. Det är enkelt att starta, driva och utveckla företag i Linköping, både i staden och på landsbygden. Som företagare är det enkelt att ta kontakt med kommunen för att få råd och stöd som kan underlätta vardagen.

Linköpings attraktionskraft för nyetableringar är fortsatt god tack vare tillgång på mark, kompetens, bostäder, service och god infrastruktur (inklusive el, värme och fjärrkyla). Väg- och järnvägsförbindelser är mycket goda och Linköping City Airport har en central regional funktion. Kommunens klustermiljöer växer och fler innovativa företag etableras som bidrar till kommunens ledande position inom teknik/IT samt lösningar för miljö- och klimatomställningen.

Linköpings utveckling utgår från helheten när nya stadsdelar planeras och hållbar omställning står i fokus. Trafiksystemet utvecklas genom olika samspelade mobilitetslösningar. Linköping har en attraktiv stadskärna och en levande landsbygd. Linköpings kommun skapar förutsättningar för en hög och jämn byggtakt som tillgodoser olika behov med fokus på företag och verksamheter. Linköping är, och förblir, den ekonomiska motorn i en växande region.

Målområde Medborgare

Målområde medborgare beskriver vad kommunen ska uppnå i tjänster och service för att tillgodose medborgarnas behov och förväntningar.

Lättillgänglig, god och jämlik välfärd

I Linköping är välfärdsuppdraget överordnat. Alla Linköpingsbor kan känna sig trygga i att det finns en väl fungerande välfärd i livets alla skeenden. Kommunalt finansierade tjänster är effektiva och har kvalitet. Linköpings kommun är bra på service.

Vård, omsorg och socialtjänst finns nära Linköpingsborna. Inom vård och omsorg finns det flera alternativ som Linköpingsborna själv väljer mellan. Till exempel finns det inom hemtjänsten möjlighet att välja bort utförare och det finns fortsatta möjligheter att byta äldreboende. Äldre har också möjlighet att bo kvar hemma längre och det finns ett aktivt arbete för att minska och bryta ofrivillig ensamhet bland äldre. Det är ordning och reda i äldreomsorgen. Linköpingsborna kan räkna med en likvärdig vård och omsorg med kvalitet, oavsett utförare.

Familjer i Linköping känner trygghet i att barn har en tillvaro där de kan växa och utvecklas under goda förhållanden. Ett viktigt område för socialtjänsten är tidiga och förebyggande insatser. Kommunala insatser utformas för att underlätta vardagen och möta Linköpingsbornas behov. I alla kontakter med Linköpings kommun kan Linköpingsborna räkna med stöd i utsatta situationer.

Skolor med fokus på kunskap och studiero

Linköping är den bästa kommunen för barn och unga att växa upp i. Här får fler Linköpingsbor möjlighet till en lyckad skolgång och det finns utbildning för livet. Linköpings skolor präglas skolmiljön av lugn och studiero, här kan alla elever känna sig trygga. Barn och unga får rätt hjälpmedel i skolan för att nå sin fulla potential och kunskapskraven. Elever med särskilda behov erbjuds anpassad undervisning. Elever möts av kunniga och engagerade lärare med god språkkunskap. Skolorna arbetar förebyggande, och i nära samverkan, med tidiga insatser. Det finns en fungerande elevhälsa och skolan har en tät kontakt med föräldrar för att tidigt stötta elever.

Förskolan har en viktig roll åren innan skolplikten träder in. Förskolan ges också bättre förutsättningar att fokusera på varje barns behov genom mindre barngrupper och ökad grundbemanning. I grundskolan klarar fler elever kunskapskraven och så många som möjligt går gymnasiet med examen. SFI och andra vuxenutbildningar har hög kvalitet och genomströmning samt bidrar till en fungerande integration, individuell utveckling och leder till jobb.

Fler i jobb och egenförsörjning

I Linköping finns enkla vägar till egenförsörjning. Linköpingsbor går från bidragsberoende och utanförskap in i arbete och gemenskap genom stöd och tydliga krav på individen. Den kortaste vägen till att kunna försörja sig själv söks alltid och därmed den snabbaste vägen till integrationen för nyanlända. Kommunen prioriterar jobb och välfärd framför bidrag för en långsiktigt hållbar utveckling. Genom att öka samarbetet med myndigheter och det lokala näringslivet, där de flesta jobbtillfällen finns, så kortas tiden ytterligare.

Linköpings kommun är en aktiv part i arbetet med bra utbildningsinsatser, anställningar med anställningsstöd genom arbetsförmedlingen, serviceyrken och praktikplatser riktade till långtidsarbetslösa med försörjningsstöd för ett vuxenliv i arbete. Utifrån sin förmåga är alla människor delaktiga i arbetslivet och tar ansvar för sin försörjning. Kommunen kan, genom att återta delar av

verksamhet i egen regi när avtalen med de privata aktörerna upphör, skapa platser inom till exempel städning eller parkskötsel för arbetsträning.

Målområde Ekonomi

Målområde ekonomi beskriver vad kommunen ska uppnå för en stabil och god ekonomi.

En hållbar ekonomi

Linköpings kommun har en stark och hållbar ekonomi. Det förs en ansvarsfull ekonomisk politik i såväl goda som sämre tider. Den kommunala kärnverksamheten är prioriterad, kostnadseffektiv och möter Linköpingsbornas behov. Lokalerna är ändamålsenliga och används effektivt. Kommunens bolag har en kostnadseffektiv verksamhet på affärsmässig grund. Bolagen har en ekonomisk ställning som medger utveckling och investeringar utan ägartillskott. En ordnad ekonomi möjliggör satsningar för att klara välfärdsuppdraget. Linköpingsborna ska kunna räkna med god kvalitet på kommunal verksamhet, service och anläggningar.

Målområde Verksamhet

Målområde verksamhet beskriver hur arbetsprocesser och organisation ska utvecklas för att uppnå goda resultat.

En organisation med hög produktivitet och effektivitet

Linköpingsborna är trygga med att offentliga medel används på rätt sätt. Kommunens resurser prioriteras till kärnverksamheterna som präglas av ordning och reda. Det finns höga krav på effektivitet, kvalitet och flexibilitet. Med en öppen och tillåtande attityd för nya lösningar arbetar kommunen aktivt för att effektivisera verksamheten och skapa bättre tjänster för Linköpingsborna. Kommunen testar och utmanar digitaliseringens möjligheter för att service och tjänster ska vara snabb, tillgänglig och korrekt. Verksamhetsutvecklingen är innovativ, kunskapsbaserad och bidrar till en hållbar utveckling.

Kärnverksamhet som skola, vård och omsorg är välfungerande och fria från oseriösa aktörer. All verksamhet, oberoende av utförare, följs noggrant upp mot högt ställda kvalitetskrav.

Inom klimat och miljö ligger såväl Linköping som den kommunala verksamheten i framkant. All verksamhetsutveckling görs med Linköpingsborna samt social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet i fokus. Det bedrivs ett kontinuerligt jämställdhets- och mångfaldsarbete för att utveckla verksamheterna.

I Linköping finns en aktiv samverkan mellan Linköpingsborna, näringsliv, universitet och civilsamhället. Alla är delaktiga i kommunens utveckling och bidrar till att driva Linköping framåt och ska därför ges goda villkor för att delta i utformning och leverans av välfärdstjänster.

Målområde Medarbetare

Målområde medarbetare beskriver hur medarbetarnas resurser ska tillvaratas och utvecklas.

Linköpings kommun är en attraktiv arbetsgivare med en hållbar kompetensförsörjning

I Linköpings kommun känner varje medarbetare arbetsglädje och stolthet, har inflytande och möjlighet att utvecklas. Det finns goda förutsättningar att arbeta i hela kommunen. Arbetsgivaren medverkar till medarbetarnas kompetensutveckling och höga krav ställs på både yrkeskunskap och språkkunskap. Arbetsvillkoren upplevs som goda och kommunens arbetsplatser är trygga och säkra samt präglas av öppenhet och inkludering. Chefer och medarbetare arbetar tillsammans för en god organisatorisk och social arbetsmiljö. Arbetsätt för att attrahera, rekrytera, behålla och utveckla medarbetare är under ständig utveckling liksom nya sätt att organisera och utföra arbetet för en hållbar kompetensförsörjning.

Medarbetare är ambassadörer för sin verksamhet och rekommenderar kommunen som arbetsgivare. Fler medarbetare väljer att arbeta längre och med önskad sysselsättningsgrad.

Innehåll

Vi både bygger ut och ställer om	6
Internbudget 2024 med plan för 2025-2029	7
Nämndens uppdrag	7
Sammanfattning av vård- och äldreomsorgsnämndens internbudget	8
Ekonomi	8
Planeringsförutsättningar	10
Ekonomi	13
Mål och inriktning	19
Strategiska utvecklingsuppdrag	23
Nämndens verksamhet	24
Personal	26
Planer och program	26

Bilagor till internbudgeten:

- Förvaltningens verksamhetsplan med bilagor
- Internkontrollplan
- 10-årig lokalförsörjningsplan
- 10-årig investeringsplan
- Nämndens avgifter
- Plan för uppföljning av privat utförare

Vi både bygger ut och ställer om

Det svenska välfärdssamhället har varit en framgångssaga. Ett tydligt bevis på det är att vi svenskar lever allt längre och är allt friskare långt upp i åren. Den medicinska utvecklingen gör att sjukdomar och åkommor som för 20-30 år sedan var dödliga, idag kan botas eller hållas i schack under många år. Allt fler svenskar får åtnjuta allt fler friska år.

Det gör att den svenska befolkningen blir allt äldre. Linköping är inget undantag. Antalet Linköpingsbor som är äldre än 80 år kommer öka med 35 procent de kommande tio åren, medan den arbetsföra delen av befolkningen bara ökar med 11 procent under samma period.

Behovet av vård och omsorg växer i takt med att vi blir äldre. Det gör att vi måste bygga ut vården och omsorgen för att möta de växande behoven. Vi måste bygga nya vårdbostäder och anställa fler medarbetare.

Samtidigt hårdnar konkurrensen om medarbetarna inom flera av de yrkesgrupper som behövs i den kommunala vården och äldreomsorgen. Under de kommande tio åren kommer kompetensförsörjningen vara en av våra allra största utmaningar.

Det här kräver arbete inom flera områden samtidigt:

För det första måste vi förbättra arbetsvillkoren för vård- och omsorgens medarbetare, för att kunna konkurrera med andra arbetsgivare och locka fler personer att söka sig till dessa yrken. Vi gör därför en lönesatsning riktad mot särskilt yrkesskickliga i de yrkesgrupper inom nämndens verksamhet, där kommunen behöver stärka löneläget för att stå sig i konkurrensen med andra arbetsgivare. Vi kommer också att jobba för att på olika sätt ge medarbetare ökat inflytande över sin arbetssituation.

För det andra måste vi ta hjälp av den tekniska utvecklingen. Under året börjar vi därför breddinföra trygghetsskapande teknik på alla våra vårdbostäder, oavsett utförare. Den kommer att hjälpa omsorgspersonalen att snabbt uppmärksamma om någon behöver hjälp. Samtidigt blir det färre falsklarm och man behöver exempelvis inte heller störa äldre som sover gott. Det blir en vinst för såväl de boende som för medarbetarna

För det tredje behöver vi se över fördelningen av arbetsuppgifter. När behoven växer blir det än viktigare att använda kompetens till rätt saker. Vård- och omsorgsutbildad personal ska få ägna sig åt vård- och omsorg. Arbetsuppgifter som kan utföras av personer utan omsorgsutbildning måste utföras av andra yrkesgrupper.

Vi behöver också stärka uppföljningen, så att kvaliteten i vården och omsorgen är god överallt och för att säkerställa att vi får den vård och omsorg som vi betalar för. Varken brister eller fusk får accepteras.

Utgångspunkten för allt vårt arbete är att det ska vara tryggt att åldras i Linköping och de som jobbar inom äldreomsorgen ska trivas och må bra.

Jonatan Hermansson (S)

Vård- och äldreomsorgsnämndens ordförande

Internbudget 2024 med plan för 2025-2029

För Linköpings kommun är verksamhetsresultatet centralt, det vill säga det resultat och de effekter som verksamheten får för de som använder kommunens tjänster. Kommunens verksamheter ska sträva efter att utifrån de givna resurserna optimera nyttan för de som använder kommunens tjänster. Budgetprocessen är förändringsinriktad och fokuserar på vad som ska förändras i verksamheten under budgetperioden.

Kommunens reglemente anger också förväntningar på nämnderna. Nämnden ska genom sitt basuppdrag och inriktningen i internbudgeten bidra till utveckling inom kommunfullmäktiges mål, detta görs inom ramen för av kommunfullmäktige anvisade ekonomiska ramar. Varje generation ska bära sina kostnader, vilket kräver stort ansvarstagande och god budgetdisciplin. Alla verksamheter ska drivas på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt där nämnderna ansvarar för att effektiviseringar och prioriteringar görs inom nämndens ram.

Nämndens internbudget anger riktning och förutsättningar för nämndens verksamhet och utveckling.

Nämndens uppdrag

Nämndernas uppdrag regleras i *Linköpings kommuns reglemente*, för Vård- och äldreomsorgsnämnden som tillhör sektor *välfärd- och socialpolitik* är uppdraget:

Vård- och äldreomsorgsnämnden ska svara för myndighetsutövning, utförande i egen regi samt upphandling/utförande av privata utförare utifrån:

- Socialtjänstlagen¹ förutom avseende försörjningsstöd
- övriga till området hörande lagar, förordningar och föreskrifter

Vård- och äldreomsorgsnämnden för:

- hemsjukvård, oavsett ålder
- hemtjänst, oavsett ålder
- utprovning och förskrivning av personliga hjälpmedel
- kommunal hälso- och sjukvård samt ledning av kommunal hälso- och sjukvård inom nämndens och Social- och omsorgsnämndens ansvarsområde
- hälsofrämjande och förebyggande insatser
- fördelning av föreningsbidrag

Nämnden ska verkställa uppdraget genom beställning eller eget utförande under förutsättning att utförandet av verksamheten till stor del bedrivs i egen regi och/eller inte bedöms lämplig för konkurrensutsättning.

¹ Till exempel boendeformer och anhörigstöd.

Sammanfattning av vård- och äldreomsorgsnämndens internbudget

Äldreomsorgen står inför flera utmaningar. Framförallt är den demografiska utmaningen, där vi blir allt fler äldre samtidigt som vi blir relativt färre i arbetsför ålder. Denna utveckling är redan mycket påtaglig. Därutöver har den medicinska utvecklingen gjort att vi kan leva allt längre med kroniska sjukdomar, vilket är positivt, men kräver att fler och mer utbildade resurser riktas mot målgruppen äldre.

Områdesbaserad vård och omsorg

Fokus under 2023 var omställningen till områdesbaserad vård och omsorg i hemmet och förändringsarbetet med "Nära vård". Nära vård är inte en ny organisationsnivå eller en benämning på dagens primärvård, även om primärvården utgör en kärna i den nära vården. Nära vård är snarare ett nytt sätt att arbeta med hälsa, vård och omsorg. Omställningsarbetet är en förutsättning för att kunna hantera den demografiska utmaningen. En mer tillgänglig, närmare vård kan tillsammans med nya arbetssätt inom vård och omsorg innebära att resurserna kan användas effektivare och därmed räcka till fler.

Demografiska utvecklingen

Ansökningarna om äldreomsorg förväntas öka i och med den demografiska utvecklingen. Vi bedömer att hemtjänsttimmar kommer att öka kraftigt under planperioden. Samtidigt sker ett arbete med översyn av riktlinjer som förväntas dämpa ökningstakten.

Lokalplanering

Tillsammans med Lejonfastigheter genomförs en genomlysning utifrån de funktionsprogram för lokaler som är framtagna för att ge bättre planeringsförutsättningar. På sikt behöver nya större lokaler ersätta mindre verksamheter eftersom det är mer resurseffektivt att bedriva verksamhet i större lokaler. Lokalerna behöver även vara anpassade till en mer omfattande omvårdnad och hälso- och sjukvårdsinsatser. Flera nya särskilda boenden för äldre planeras byggas från 2025. En analys över vilka lokaler som vård- och äldreomsorgsnämnden ska vara kvar i, vilka som har behov av renovering och vilka som ska ersättas med nya boenden pågår för att långsiktigt ha en strategi för vårdboenden i kommunen. Till den analysen behöver demografiökningen kopplas så vi möter framtida behov av boenden.

Kompetensförsörjning

En annan utmaning är den framtida kompetensförsörjningen inom äldrevården. Personalförsörjning måste hanteras med innovation och nya lösningar. Exempel på detta är nya organisationsformer, förändrade arbetsvillkor, kompetensutveckling och utbildning/validering. Därutöver krävs förändrade arbetssätt med hjälp av välfärdsteknik, där en ökning av den digitala mognaden hos både personal och brukare är en förutsättning. Förändrade behov hos målgruppen ställer även krav på ökad kompetens, som innebär en förstärkning av legitimerad personal samt uppföljning och metodutveckling av kompetenser inom äldreomsorgen.

Ekonomi

Belopp mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Verksamhetens nettokostnader	1 810	1 869	1 936	1 996	2 058	2 069
Investeringar, netto	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1

Kommentar till nämndens ekonomi

Budget 2024 visar en ekonomi i balans. För planperioden finns det däremot flera utmaningar att hantera i och med den demografiska utvecklingen med en allt äldre befolkning i Linköpings kommun

samt ett behov av ökad kompetensförsörjning. Även om ekonomin för 2024 är i balans gör detta att det framöver finns behov av effektiviseringsåtgärder för nämnden och den egna utförarverksamheten.

Investeringar är lagda enligt beslutad investeringsplan. Eventuellt kan det ske en förskjutning från 2023 till 2024 på 10 miljoner kronor på grund av förseningar i implementationen av de digitala medicinskåpen.

Volymmått	Utfall 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Antal hemtjänsttimmar (med tidsinsats)*	663 715	678 000	684 000	696 000	708 000	720 000	726 000	738 000
Totalt antal personer som har hemtjänst under ett år**	4 500	4 100	4 200	4 300	4 400	4 530	4 600	4 730
Särskilda vårdboendeplatser*** Totalt varav	1 389	1 396	1 396	1 396				
- somatik	604	600	600	600	1 566	1 616	1 706	1 746
- demens	656	661	661	661	totalt	totalt	totalt	totalt
- korttids	129	135	135	135				
Biståndsbedömda trygghetsboendeplatser*** *	539 179	539 179	718	718	718	718	718	718

* Fakturerade timmar per år

** Brukare med utförd tid, Qlik

*** Exellfil vårdboendeplatser

**** 6 st används som korttidsplatser av de biståndsbedömda

Kommentar till volymmått

vård- och äldreomsorgsnämndens verksamhet kan grovt delas in i två områden:

- Insatser i ordinärt boende för personer med behov av socialtjänst och hälso- och sjukvård (hemtjänst, hemsjukvård och rehabilitering)
- Insatser i särskilt boende.

Antalet 80-åringar och äldre kommer enligt demografiprognoserna att öka med 29% till 2029. Vår egen prognos bygger på en lägre behovsökning då vi bedömer att åldersgruppen blir alltmer frisk samt att verksamheten aktivt arbetar med förebyggande insatser. Prognosen är svårbedömd mot bakgrund av nyinförd modell av omsorg i hemmet. Vi vet att andelen äldre ökar, men prognosen är att hemtjänsttimmar och personer med tidsatt hemtjänst inte ökar linjärt med den ökande andelen äldre.

Motiveringen är att Linköping har en relativt frisk befolkning, riktlinjeändringar med anpassade servicenivåer minskar hemtjänstbehovet och hanterar kompetensutmaningen. Prognosen bygger också på att vi lyckas med det förebyggande arbetet för att stärka äldres hälsa.

Särskilda boendeplatser (vårdbostäder med inriktning mot demens och somatik samt korttidsplatser). Platserna kommer att byggas ut i enlighet med lokalförsörjningsplanen. Inriktningen behöver anpassas utifrån de äldres behov. Vårdbostadsplatser med inriktning mot personer med demenssjukdom behöver öka.

Planeringsförutsättningar

Medborgare

Linköpings kommuns befolkningsprognos beräknar i ett grundscenario att på femton års sikt har gruppen 65 till 79 år blivit 3 394 fler och gruppen 80 år och äldre har blivit 3 545 fler. År 2037 kommer det finnas omkring 36 300 personer som är 65 år och äldre i Linköpings kommun. Det är en ökning med 23,6 procent från idag. I Statistikmyndighetens (SCB) befolkningsframskrivningar för Linköpings kommun förväntas andelen utrikesfödda öka i gruppen äldre, i gruppen 65-79 år nästan fördubblas den och utgör närmare 20 procent. Det är osäkert om detta kommer att ha någon påverkan på omsorgsbehov.

Nämndens uppdrag inom området handlar om att möta behov hos en mångfacetterad, allt större grupp äldre med rätt typ av insatser och att förebygga ohälsa. Äldre, som vuxit upp i olika tider, har olika förväntningar på vad samhället kan erbjuda för äldreomsorg. Genom att arbeta förebyggande, rehabiliterande och stimulera att individer tar ansvar för sin hälsa och välbefinnande kan resurser riktas till de mest sjuka, samtidigt som äldres livskvalitet och självständighet ökar. Digitaliseringens möjligheter för självständighet behöver utvecklas och etableras. Under planperioden kommer frågor att behöva ställas om vad som är samhällets ansvar och vad som är individens eget ansvar.

I FOU:s framtidsspaning på äldreomsorgen framförs att bättre levnadsförhållanden, förändrad livsstil och nya läkemedel har gjort att vi blir äldre och får fler friskare år. Behovet av vård- och omsorgsinsatser skjuts fram och påverkas av bland annat hälsostatus, funktionsstatus, tillgång till teknik och hjälpmedel, anhörigas stöd och sociala nätverk. Rapporten framhåller det hälsoförebyggande arbetet och att livsstilsfaktorer har stor påverkan på äldres folkhälsa.

Demenssjukdom drabbar många äldre men även yngre personer. Äldreomsorgen behöver kontinuerligt anpassas för att möta ett ökat antal personer med kognitiv svikt/demenssjukdom.

Personer med funktionsnedsättning och personer med missbruksproblem och psykisk ohälsa är målgrupper som också kommer att behöva anpassade insatser inom ramen för äldreomsorgen i framtiden.

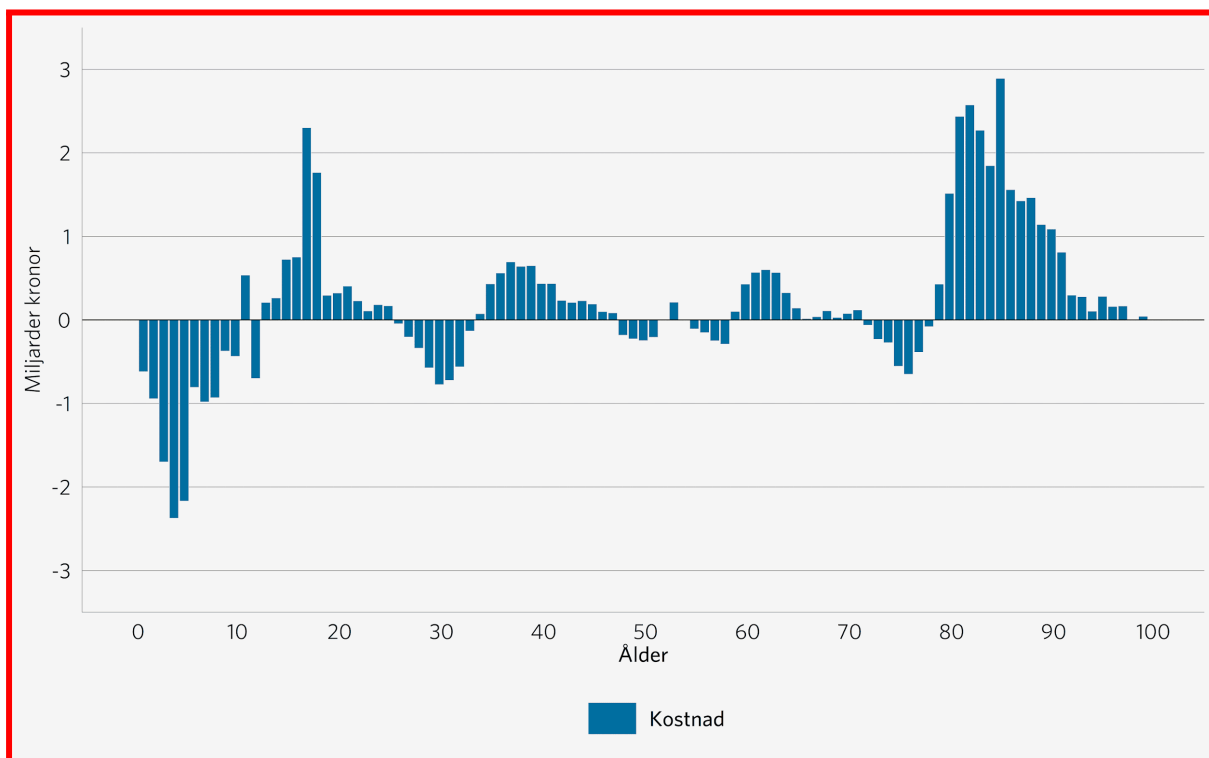
Det är viktigt att systematiskt säkerställa jämlik kvalitet och ge en bred samlad bild av den äldreomsorg som erbjuds inom givna ekonomiska ramar. En behovsanpassad vård och omsorg inbegriper allt ifrån en rättssäker handläggning, korta ledtider för verkställighet av olika stödinsatser, kontinuerliga individuppföljningar och kvalitetsuppföljning i och av verksamheter. Sammantaget ska uppföljningsarbetet syfta till att värdera och utveckla insatserna i relation till samhällets förutsättningar, målgruppens behov och individens önskemål. Detta inkluderar även arbetet i processen mellan sjukvård inom regionen och kommunal hälso- och sjukvård för att säkerställa rätt vårdnivå och att rätt insatser ges utifrån behov.

Ekonomi

vård- och äldreomsorgsnämndens verksamhet har varit känd för att ha god kostnadskontroll och kostnadseffektivitet. Linköpings kommun har låga kostnader för äldreomsorg jämfört med andra kommuner. Utvecklingen i demografi och omvärldsfaktorer indikerar dock på att kostnaderna kommer öka senare i planeringsperioden. Det ekonomiska omvärldsläget har även påverkat äldreomsorgens kostnader, till exempel för drift, el och matkostnader.

För mer träffsäkra ekonomiska prognoser är det av vikt att kontinuerligt följa trender och utveckling av volymer relaterat till olika typer av insatser samt att omställningen till en god och nära vård fullföljs, dvs. att de hälsofrämjande insatserna får en påverkan på behovet av äldreomsorg.

Följande bild beskriver de demografisk beräknade kostnadsökningarna 2022-2027

Källa; SKR Ekonomirapport oktober 2023

Kompetensförsörjningsutmaningen samt kraven på utbildad personal för att möta målgruppens ökade komplexa vårdbehov (som en följd av kortare behandlingstider inom Regionens slutenvård) kommer att påverka kostnaderna för verksamheten oavsett förändrade arbetsätt, digitalisering och effektivisering. Långsiktiga strategier kommer att krävas för att säkra rätt kompetensanvändning. En strategi är införandet av de behovsanpassade tillsyner på annat sätt (projekt BEATA) som innebär att personal kompletteras med digital teknik för att möta den enskildes behov. Detta ses som en investering och ökar kostnader för förvaltning av digitala lösningar. Införande av välfärdsteknik påvisar att andra kompetenser kommer att behövas inom vård och omsorg i framtiden.

Flexibilitet och förmåga till omställning av olika boendeformer är avgörande för det ekonomiska utfallet. Boendets utformning i sin tur påverkar i hög grad kostnaderna för driften av verksamheten. För att kunna använda boendeplatser optimalt, minska väntetider och därmed öka kvaliteten behöver förvaltningen hitta metoder för att rikta om insatser utifrån förändrade behov. Kostnaden för framtida vårdbostäder påverkas av möjligheterna till att bygga tillräckligt kostnadseffektiva lokaler. Exempelvis kan marktilldelningar påverka förutsättningarna. Under 2024 kommer inga större boenden att öppna. En långsiktig plan kommer att tas fram under 2024 för att underlätta planeringsarbetet för nya särskilda boenden kommande 20 år.

Områdesbaserad vård och omsorg i hemmet verkställdes den 1 maj 2023. Det innebär ökade kostnader för vård- och äldreomsorgsnämnden, genom satsningen som uppdraget innebär. Timersättningen till utförare för hemtjänst, hemsjukvård och rehabilitering ökade i samband med ökade krav på bland annat teamsamverkan, ökad chefstäthet och ökade kompetenskrav. Utfallet av införandet behöver följas för att säkerställa att modellen blir verklighet och möter upp vården i hemmet samt det förebyggande arbetet.

I internbudgeten finns satsningar på språkhöjande insatser, ökad chefstäthet och välfärdsteknik (Beata). Majoriteten gör därutöver tre ytterligare satsningar. 100 tusen kronor avsätts till ökning av föreningsbidraget. 4,5 miljoner avsätts som lönesatsning på särskilt yrkesskickliga i yrkesgrupper inom nämndens verksamhet, där kommunen behöver stärka löneläget för att stå sig i konkurrensen med andra arbetsgivare. 15 miljoner kronor avsätts i form av omställningsstöd för att täcka ökade kostnader för anpassning till nya regler för dygnsvila.

Verksamhet

Den 1 maj 2023 verkställdes omställningen till områdesbaserad vård och omsorg i hemmet. Förberedelsearbetet har tagit en stor del resurser från förvaltning och verksamhet under 2022 och fram till införandet. Nu pågår arbete med att etablera arbetssätt inom ramen för den områdesbaserade vård och omsorgen. Områdesbaserad vård och omsorg i hemmet är ett svar på att skapa en Nära vård. Nära vård är en nationell omställning som innebär att vi samskapas med invånare och flyttar fokus till att arbeta mera personcentrerat, sammanhållet, proaktivt och hälsofrämjande.

Digitalisering är och kommer att vara avgörande för att möta framtida utmaningar inom vård och omsorg. Utvecklingen av digitala lösningar kräver en digital mognad både hos chefer, medarbetare samt medborgare och förändrat arbetssätt. Ett exempel på detta är införandet av behovsanpassade tillsyner på annat sätt (BEATA). Vi behöver skapa goda förutsättningar för både medarbetare och medborgare att använda våra verksamhetssystem och digitala lösningar fullt ut, samt ha alternativ för de äldre som fortfarande upplever digitala utmaningar.

Våra särskilda boenden behöver lokalmässigt vara anpassade för att möta behoven hos målgruppen, inte minst ur ett patientsäkerhetsperspektiv, men också utifrån kvalitetsaspekter. Boendena i Linköpings kommun är byggda från 1914 till 2019 vilket påvisar att de lokalmässiga förutsättningarna skiljer sig åt och att ett strategiskt planeringsunderlag, som utredningen ska utmytna i, krävs som grund för att fatta beslut om renovering, avveckling och nybyggnation.

Verksamhetsuppföljning inom äldreomsorgen kommer även fortsättningsvis att ske utifrån flera olika perspektiv och genom olika metoder; exempelvis individuppföljningar, tematiska uppföljningar utifrån en särskild fråga och oanmälda och anmälda verksamhetsuppföljningar i både den kommunala och privata verksamheten. Uppföljning och analys utgör underlag för behovet av utveckling av våra verksamheter och våra metoder behöver ständigt utvecklas och förbättras. De projekt/ förändringsarbeten som startar på lokal nivå ska ha som syfte att ge effekt för nämndens hela verksamhetsutveckling. För detta krävs en kultur av öppenhet och tillit för att alla aktörer inom välfärdsdekan, till exempel den ideella sektorn, kan bidra till kreativ utveckling. Eftersom nämnden arbetar långsiktigt med, i många fall, långa avtal innebär detta att förändringar i avtalsstyrningen sker successivt och på flera års sikt.

Kompetensutmaningen inom sektorn kommer att vara i fokus. Kontinuerlig uppföljning av bemanning i äldreomsorgen och dess utbildningsnivå kommer att vara en prioriterad aktivitet som underlag för att kompetensen i äldreomsorgen ska användas på ett så optimalt sätt som möjligt. Det kommer bli allt viktigare att använda rätt kompetens till olika arbetsuppgifter för att kunna möta och prioritera omvårdnadsarbete för undersköterskor. Samtliga yrkesroller kommer behöva förändras inom sektorn för att möta upp en åldrande befolkning och många med multisjukdom. Arbetssätt behöver också förändras för att samspela med digitala lösningar och i ett teambaserat arbetssätt. Nämnden kommer att behöva ta ställning till vilka insatser kommunen ska utföra och till vilken ambitionsnivå, då vi blir fler äldre och en arbetskraftsresurs som inte kan möta behovsökningen som kommer att ske med en ökad andel äldre.

Inom vård- och omsorgsområdet (boenden, hemtjänst) har det kommunala ansvaret vuxit över tid. Både genom formella förändringar av ansvarsgränser som till exempel hemsjukvårdsreformen och successiva överflyttningar av verksamhet från Landstingen/regionerna. Fler medborgare får numera vård utanför sjukhuset. Kommunernas ansvar kommer att öka även framgent. Omställningen till nära vård markerar detta. Sektorn tar också en allt större del av den kommunala ekonomin i anspråk. Redan idag finns obalanser mellan behov och resurser. Sektorn har flera olika utmaningar och stora utvecklingsbehov. De förändringar som har gjorts av såväl politisk organisation som förvaltningsorganisation har varit bra och tydliggjort ansvarsfrågor. Mycket förändrings- och utvecklingsarbete har gjorts inom både Social- och omsorgsförvaltningen och Leanlink (den kommunala utföraren) och den 24 oktober 2023 tog fullmäktige ytterligare ett steg för att möta utmaningarna. Ett nytt reglemente beslutades som innebar att tidigare äldrenämnden numera Vård- och äldreomsorgsnämnden får det samlade ansvaret för medborgar-/behovsperspektivet, myndighetsutövning, utförande i egen regi samt upphandling/utförande av privata utförare. Som en konsekvens av detta bildas en ny förvaltningsorganisation från den 1 januari 2024 där kompetenser och resurser på förvaltningen sammanförs för planering och uppföljning, myndighetsutövning, beställning och utförande. Detta utvecklingsarbete kommer att vara en del i verksamhetsplanen för

den nya förvaltningen under hela 2024.

Medarbetare

Det ställs stora krav för att klara kompetensförsörjningen i sektorn. Antalet äldre som kommer att behöva stöd och insatser kommer att öka, personalomsättningen är hög inom vissa yrken samtidigt som det är svårt att rekrytera personal till våra verksamheter. Det kontinuerliga arbetet med åtgärder för att attrahera, behålla och utveckla medarbetare behöver fortsätta med särskilt fokus på att prioritera arbetsmiljö. En god arbetsmiljö kommer också att skapa förutsättningar för att kunna förlänga arbetslivet. Viktiga åtgärder är att stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet, integrera arbetsmiljö och verksamhetsstyrning, samt skapa möjlighet för kontinuerlig återhämtning. Att arbeta med att öka antalet heltidsanställningar är ett prioriterat område och kommer att innebära en minskning av antalet medarbetare som behöver rekryteras. Det är också en viktig jämställdhetsfråga.

En viktig del i arbetet med att attrahera och behålla nödvändig kompetens är att systematiskt tillämpa Linköpings kommuns personalpolitiska policy samt Linköpings kommuns riktlinje för lönebildning för att kunna erbjuda goda arbetsvillkor och konkurrenskraftiga löner i förhållande till andra arbetsgivare som konkurrerar om samma yrkesgrupper.

Förändringshastigheten i omvärlden ökar och ställer krav på organisation, och ett nära ledarskap. Att stärka chefernas förutsättningar är därför ett fortsatt prioriterat område. Det innebär bland annat arbete för att minska medarbetare per chef inom delar av sektorn.

Arbetet med att hitta nya lösningar för att klara kompetensförsörjningen behöver fortsätta. Prioriterade områden är att utnyttja tekniken smartare samt att använda kompetensen rätt. I arbetet med att hitta nya lösningar kommer förvaltningens hämta stöd i det pågående innovationsarbetet.

Nämndens utvecklingsarbete och strategier påverkar alla medarbetare som verkar inom nämndens ansvarsområde. Det stora flertalet medarbetare som arbetar inom nämndens område arbetar hos olika utförare, såväl inom kommunal som privat verksamhet. Vi behöver därför både som arbetsgivare och beställare skapa förutsättningar för att få medarbetare att vilja arbeta inom sektorn. Detta innebär exempelvis översyn av arbetets organisering i syfte att införa nya kompetenser och nya arbetssätt. Att öka antalet legitimerad personal, såväl sjuksköterskor, fysioterapeuter och arbetsterapeuter som undersköterskor och specialistundersköterskor, är en förutsättning för att klara dagens och framtidens ökande omvårdnads-, hälso- och sjukvårdsbehov. Införande av nya yrkeskategorier kommer att behövas, inte minst kopplat till digitala lösningar.

Kompetensutvecklingssatsningar som pågått och utvecklats de senaste åren behöver fortsätta och förstärkas. En prioriterad fråga är att säkerställa att personalen i äldreomsorgen har tillräckliga kunskaper i svenska. Eventuella språkhinder hos personal riskerar att försämra kvaliteten på omsorgen, samarbeten med kollegor och kontakten med anhöriga. Språkträning för personalen leder till högre kvalitet i utbildningen och stärker den dagliga kommunikationen med brukare, anhöriga samt det professionella yrkesspråket med kollegor. Det finns ett behov av kompetenshöjning i svenska språket för redan anställd personal.

Arbetsplatslärandet kommer också ha fortsatt stort fokus eftersom det är en utmaning att "släppa" personal för kompetensutveckling. Länets stora satsning på arbetsplatslärande Evikom ska fortsatt utvecklas. Yrkesresan Äldreomsorg, som är en statlig satsning kommer också kunna bidra till att stärka kompetensen hos medarbetare.

Ekonomi Driftsammandrag

Nettokostnad, belopp mnkr	Utfall 2022	Budg et 2023	Budg et 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Förvaltning	67	75	75	75	75	75	75	75
<i>varav reducereing admin/ stab</i>			-2	-2	-2	-2	-2	-2
Övergripande verksamhet	57	63	66	70	73	73	73	73
<i>varav språkhöjande insatser</i>			5	5	5	5	5	5
<i>varav driftkostnad Beata</i>			10	14	17	17	17	17
Hemtjänst	450	520	558	569	576	583	586	592
<i>varav ökade behov/ demografiutveckling</i>				11	18	25	28	35
<i>varav lönesatsning särskilt yrkesskickliga</i>			2	2	2	2	2	2
<i>varav ändrat verksamhetsuppdrag dagverksamhet</i>			1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Hemsjukvård/ hemrehab	102	107	145	112	113	114	114	114
<i>varav omställningsstöd egen regi</i>			35					
<i>varav ökade behov/ demografiutveckling</i>				2	1	1		
Vårdboende	843	869	945	945	1 099	1 177	1 258	1 310
<i>varav satsning ökad chefstäthet</i>			10	12	14	14	16	16
<i>varav lönesatsning särskilt yrkesskickliga</i>			3	3	3	3	3	3
<i>varav satsning dygnsvila</i>			15	15				
<i>varav omställningsstöd egen regi</i>			2					
<i>varav utbyggnad vårdboende</i>					152	216	294	346
Demografiersättning (ej förbrukad) och statsbidrag*			21	98	0	0	0	0
Ofördelad kostnadsreducering						-26	-48	-95
Summa nämndens internbudget	1 519	1 634	1 810	1 869	1 936	1 996	2 058	2 069
<i>varav intäkter</i>	-443	-427	-427	-427	-427	-427	-427	-427
<i>varav kostnader</i>	1 962	2 061	2 237	2 296	2 363	2 423	2 485	2 496

Förklarande text till förslag till förändringar

Inom **förvaltningskostnader** ryms kostnader för vård- och äldreomsorgsnämndens biståndsbedömare på förvaltningen samt stabsfunktioner (Overhead). Under 2024 görs en minskning av stabsfunktioner enligt uppdraget effektiv organisation.

I **övergripande verksamhet** ingår bland annat kostnader för nämnden, föreningsbidrag och allmän service t.ex. IT-drift och Kontakt Linköping. I övergripande verksamhet ingår även medel för digitalisering och kompetensutveckling, till exempel Linköpingslyftet där nämnden avsatt 9 miljoner. I ramen ingår en satsning på språkhöjande insatser. Satsningen kommer att vara sektorsövergripande och riktas till samtliga utförare. Under planperioden kommer en satsning på välfärdsteknik i form av införandet av Beataprojektet. 100 tusen kronor avsätts till uppräknig av föreningsbidrag.

I **hemtjänst** ingår kostnader för biståndsbedömda trygghetsboende och hemtjänst. Här ingår även kostnader för andra öppna verksamheter för målgruppen t.ex. Anhörighetscenter och dagverksamheter. Efterfrågan på hemtjänstinsatser är fortfarande lägre än innan pandemin men förväntas att öka successivt de kommande åren genom demografiutvecklingen. 2023 infördes omställningen av hemtjänsten till områdesbaserad vård och omsorg i hemmet med högre ersättningsnivåer vilket får en helårseffekt 2024. Den förväntade ökningen av hemtjänstinsatser under planperioden finansieras av den ökade demografiersättningen. Som en följd av ökat behov kommer en satsning på utökad dagverksamhet att genomföras. Nämnden gör en lönesatsning på särskilt yrkesskickliga i yrkesgrupper inom nämndens verksamhet, där kommunen behöver stärka löneläget för att stå sig i konkurrensen med andra arbetsgivare, på 2 miljoner kronor.

I **hemsjukvård/ hemrehab** ingår både sjuksköterske- och rehabinsatser. Vården utförs sedan införandet av områdesbaserad vård och omsorg i hemmet av kommunala samt avtalade utförare och ersättning regleras utifrån tids- och insatsregistrering. Den förväntade ökningen av hemsjukvård- och hemrehabinsatser under planperioden finansieras av den ökade demografiersättningen.

Inom **vårdbostäder** ingår kostnaden för alla vårdbostäder med tillhörande verksamhet och lokalkostnader. För planperioden finns ett behov av att utöka antalet vårdplatser. Flera nya vårdbostäder är planerade och kommer att finansieras med den ökade demografiersättningen under åren 2025 till 2029. I ramen ingår en satsning på ökad chefstätthet. 2024 uppgår den till 10 miljoner kronor och ökar under planperioden till 16 miljoner kronor 2029. Nämnden gör en lönesatsning på särskilt yrkesskickliga i yrkesgrupper inom nämndens verksamhet, där kommunen behöver stärka löneläget för att stå sig i konkurrensen med andra arbetsgivare, på 3 miljoner kronor. Därutöver avsätter nämnden 15 miljoner kronor under 2024 till ökad bemanning för att klara nya krav på dygnsvila.

Demografiersättning från ram uppgår till 94 miljoner kronor ackumulerat per 2024. Av dessa har 37 miljoner kronor tagits i anspråk för utökning av verksamhet genom områdesbaserad vård och omsorg i hemmet (2023-2024), utökning vårdplatser (2023) samt utökning dagverksamhet (2024). Kvarvarande demografiersättning per slutet av 2024 och som reserveras för kommande behov uppgår till 57 miljoner kronor. Enligt utbyggnadsplanen i planperioden kommer demografiersättningen att kunna täcka de ökade kostnaderna för vårdboenden utom för det sista året 2029. Demografiersättningen ska dock även täcka behovsökningar i hemtjänst och hemsjukvård vilket innebär att ofördelade kostnadsreduceringar och behov av effektivisering och åtgärdsplan uppstår redan år 2027 vilket framgår av driftssammandraget ovan.

I **Ofördelade kostnadsreduceringar** finns den differens mellan ramfinansieringen och nettokostnaderna som kan uppstå i planperioden. Den visar på vilka krav som kommer att finnas för fortsatta effektiviseringar och prioriteringar gällande vilka insatser, välfärdstjänster som kan erbjudas kommuninvånarna.

Från och med 2024 ingår den kommunala utföraren (Leanlink) i nämndens ekonomi. Även utförarsidan har obalanser i sin ekonomi, framförallt inom de öppna vårdformerna inom äldreomsorgen. Verksamheten i kommunens egen regi har utifrån en ekonomisk obalans ett uppdrag att planera och inarbeta aktiviteter för att effektivisera och komma i ekonomisk balans i planperioden.

För budget 2024 kommer ett statsbidrag (som utgår 2025) och en del av ej nyttjad

demografiersättning att användas som omställningsstöd för den kommunala utföraren. Äldreomsorgen i egen regi visar på obalans i ekonomin på -37 miljoner kronor med tillkommande ökade kostnader för effekter av förändrad lagstiftning för dygnsvila på 15 miljoner kronor, dvs en total obalans på 52 miljoner kronor.

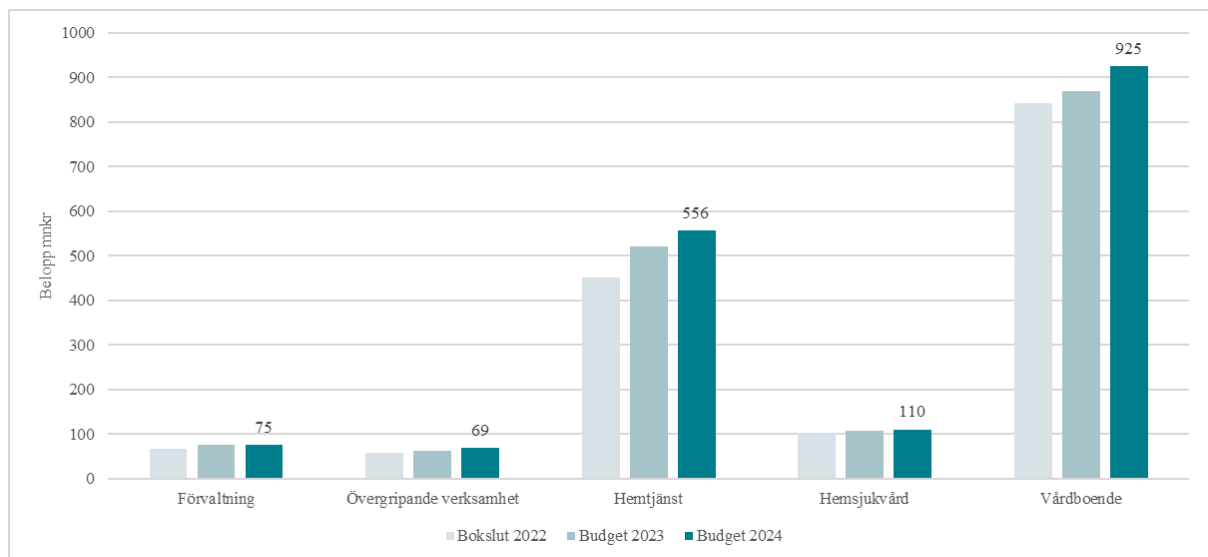
Kostnader och intäkter för utbyggnad av vårdboendekapacitet i förhållande till demografiersättning

Tabellen jämför den planerade utbyggnaden av särskilda boenden med befolkningsstatistik och den demografiersättning som vård- och äldreomsorgsnämnden får i sin ram. Observera att demografiersättningen behöver täcka alla områden som påverkas av det ökade behovet, även hemtjänst och hemsjukvård. Effekterna av detta framgår av driftssammandraget ovan.

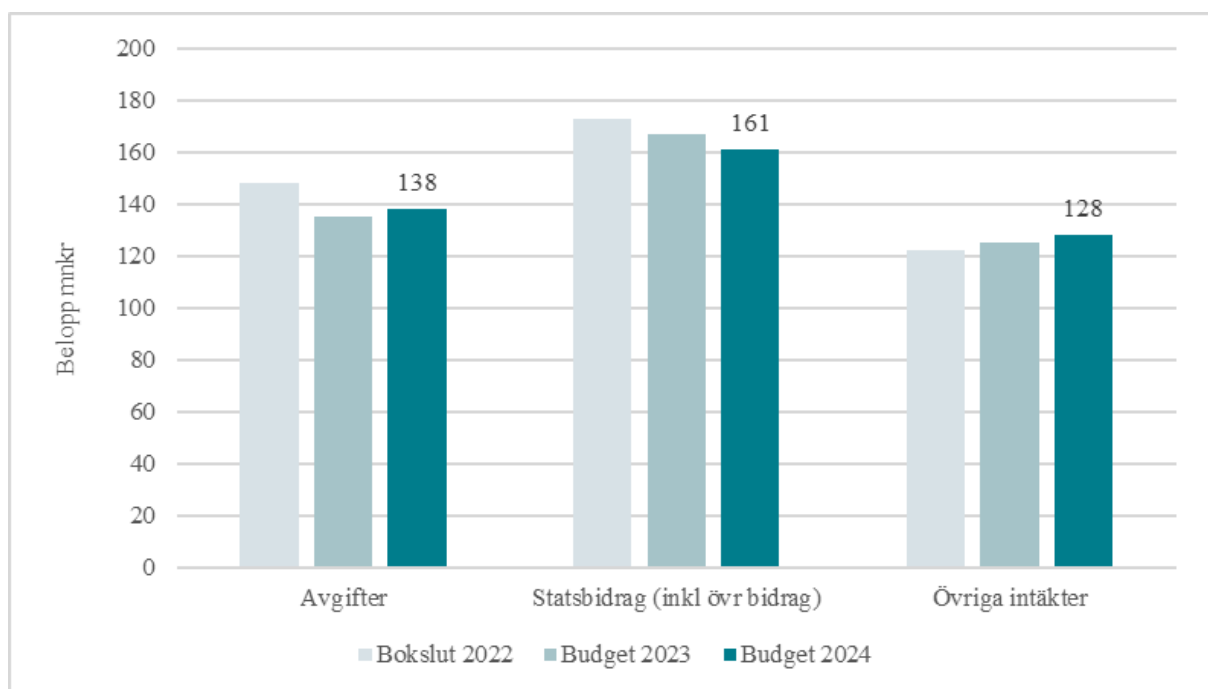
	Kapacitet	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lokal:							
Harvestad***	60-80			81 158	81 158	81 158	81 158
Berga (Skarpan)***	90			90 065	90 065	90 065	90 065
Avveckling pga renovering	-20				- 14 905	- 14 905	- 14 905
Ospecificerat	60-90				90 065	90 065	90 065
Linghem	60				60 044	60 044	60 044
Avveckling ospecificerat	-80				- 63 458	- 63 458	- 63 458
Ospecificerat	90					90 065	90 065
Ospecificerat	120						120 087
Avveckling ospecificerat	-80						- 63 458
Älgvägen/Vistvägen	50-60						
Ospecificerat	90						
Akkumulerad kapacitetsutökning, platser tom 2032	440+500	-	-	160	200	290	330
Akkumulerad kapacitetsutökning, % vs 2023		0%	0%	12%	15%	21%	24%
Akkumulerad befolkningsökning 80+ vs 2023		3%	8%	13%	17%	21%	25%

Ekonomi:	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Demografiersättning ackumulerad, kvarvarande	57 000	118 000	181 000	238 000	297 000	308 000
Hysesintäkter* ackumulerade			9 781	14 345	20 213	22 821
Intäkt omsorg och kost*, ackumulerad			8 887	13 035	18 367	20 741
Kostnader (lokal- och drift), ackumulerade			- 171 223	- 242 969	- 333 034	- 389 663
Ekonomisk påverkan, ackumulerad	57 000	118 000	28 445	22 411	2 546	- 38 101

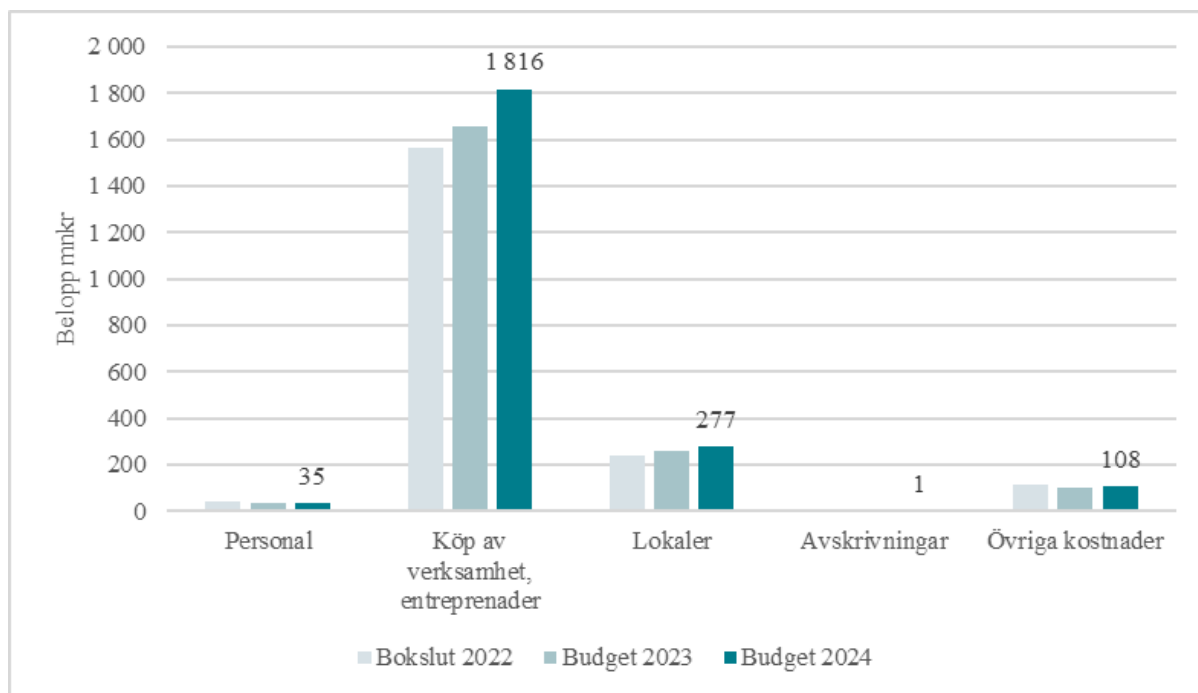
Nämndens verksamheter, kostnader och intäkter

Nämndens intäkter

Nämndens kostnader

Investeringar

Investeringar netto, belopp mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Övriga investeringar	11,3	1	1	1	1	1	1
Summa investeringar	11,3	1	1	1	1	1	1
<i>varav inkomster</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>varav utgifter</i>	11,3	1	1	1	1	1	1

Investeringar är lagda enligt beslutad investeringsplan. Eventuellt kan det ske en förskjutning av investeringsbudgeten 2023 gällande digitala medicinskåp.

Utöver ovanstående har nämnden stora investeringar i vårdboenden. Dessa tas av Lejonfastigheter och kostnaden ingår i nämndens ekonomi i form av hyror.

Mål och inriktning

I kommunens budget fastställer kommunfullmäktige kommunövergripande mål inom fem målområden: samhälle, medborgare, ekonomi, verksamhet och medarbetare. Utifrån inriktningen i budgeteten, de kommunövergripande målen och övriga politiska styrdokument beslutar nämnderna om nämndmål och inriktning för nämndens verksamhet.

Enligt kommunens reglemente beslutar kommunstyrelsen, utifrån rollen som arbetsgivare, om nämndmål för samtliga nämnder i målområdet medarbetare. Utifrån nämndmålen ska förvaltningschef fastställa nämndindikatorer i målområde medarbetare, vilka inarbetas i nämndernas internbudget. Nämndindikatorerna inom målområde medarbetare som är markerade (*) nedan är obligatoriska, dessa ska utgöra nämndindikatorer hos samtliga nämnder/förvaltningar. Utöver dessa kan förvaltningschefen lägga till ytterligare nämndindikatorer utifrån prioritering.

Målområde: Medborgare

Kommunövergripande mål: Lättillgänglig, god och jämlik välfärd

Nämndmål	Nämndindikator	2022	2023	Riktning 2024	Riktning 2025
God och jämlik kvalitet i äldreomsorgen	Brukarnöjdhet (årsvis) - säbo - hemtjänst	87	öka	öka	öka
	Personalkontinuitet i hemtjänsten (personlig omvårdnad) Antal personal som möter en brukare under 14 dagars period (kkik)	17	19	16	16
	Andelen aktuella upprättade/uppdaterade genomförandeplaner vid mättillfälle. (redovisas årsvis utifrån enhetsundersökning)	96%	96 %	100 %	100 %
	Handläggningstid (median) dagar från ansökan till första erbjudande, (KKIK)	53	40	40	40
En god och nära vård	Antalet besökare på träffpunkterna*	0-35 personer. Snitt 10.	Öka	Öka	Öka
	Andel verksamheter som bedriver HSL (Hälso- och sjukvård) ska ha en upprättad lokal överenskommelse för läkarmedverkan tillsammans med ansvarig vårdcentral*	IU	IU	100 %	100 %

	Andel personer 65 år som har biståndsbeslut (utförd tid av hemtjänst i personlig omvårdnad samt säbo vårdboend)	12,7 %	IU	Ökar i lägre takt än befolkningsprognos	Ökar i lägre takt än befolkningsprognos
Säkra kompetensförsörjningen i äldreomsorgen	Andelen tillsvidareanställda äldreomsorgen (årsvis efter verksamhetsberättelser)	60 %	IU	Öka	Öka
	Andel undersköterskor (av USK, servicebiträde och vårdbiträden) i äldreomsorgen	64 %	IU	Öka	Öka
	Antal patienter per sjuksköterska på särskilt boende (ej korttids)	25	24	23	23

*Baslinjemätning hösten 2022 och de svar förvaltningen fick in vid denna mätning

Målområde: Ekonomi

Kommunövergripande mål: *En hållbar ekonomi*

Nämndmål	Nämndindikator	2022	2023	Riktning 2024	Riktning 2025
Hållbar ekonomi	Snittkostnad hemtjänst kr/inv 80 + (kolada) i jämförelse med R9-kommunnätverket	51 715	IU	Samma nivå eller lägre än R9-snitt	Samma nivå eller lägre än R9-snitt
	Snittkostnad särskilt boende kr/inv (kolada) i jämförelse med R9-kommunnätverket	151 059	IU	Samma nivå eller lägre än R9-snitt	Samma nivå eller lägre än R9-snitt

Målområde: Verksamhet

Kommunövergripande mål: *En organisation med hög produktivitet och effektivitet*

Nämndmål	Nämndindikator	2022	2023	Riktning 2024	Riktning 2025
Innovativ organisation som klarar dagens och framtidens kompetensutmaning	Införande av BEATA (% av vårdbostadsplatser)	0	0	50 %	100 %
Effektivt nyttjande av befintliga tjänster	Beläggningsgrad SÄBO	96	97	97	97

Målområde: Medarbetare

Kommunövergripande mål förvaltning:

Förvaltningsmål	Förvaltningsindikator	2022	2023	Riktning 2024	Riktning 2025
Goda arbetsplatser Varje medarbetare känner arbetsglädje och stolthet samt har inflytande och möjlighet att utvecklas.	Total sjukfrånvaro (%)	ER*:13,3% SOF: 5,6	ER: 9.3 % SOF: 5%	8.5 %	8.0%
	Hållbart medarbetarengagemang (HME) Män Kvinnor	ER: 83 SOF: 71	ER: 73 SOF: 70	83	85
Hållbart chef- och ledarskap Kommunens chefer är engagerade och har modet att tänka och göra på nya sätt för att utveckla medarbetare och verksamheter mot uppsatta mål.	Antal medarbetare per 1:a linjens chef	ER: 38 SOF: 19	ER: 34 SOF: 19	32	30
	Chefsindex	0	ER: 50 SOF: 58	Öka	Öka
Nya vägar för kompetensförsörjning Nya arbetssätt för att attrahera, utveckla och behålla medarbetare är under ständig utveckling liksom nya sätt att organisera och utföra arbetet för att kunna lösa kompetensförsörjningsutmaningen	Avgångsålder pension	ER: 65 SOF: 64,4	ER: 65.1 SOF: 64	65.3	65,5
	Andel heltidsanställningar (%)	ER: 64.6 SOF: 98	ER: 68.0 SOF: 98	70	72
	Personalavgångar externt (%)	ER: 12.6 SOF: 9,3	ER: 11.9 SOF: 9	10.0	8.0

*Egen regin.

Strategiska utvecklingsuppdrag

I budget 2024 med plan för 2025-2029 gav kommunfullmäktige 12 kommungemensamma strategiska utvecklingsuppdrag och 7 nämndspecifika utvecklingsuppdrag till vård- och äldreomsorgsnämnden. Dessa 19 uppdrag anges nedan tillsammans med de 6 nämnduppdrag som vård- och äldreomsorgsnämnden ger Social- och omsorgsförvaltningen. Samtliga uppdrag omhändertas i Social- och omsorgsförvaltningen verksamhetsplan för 2024 och följs upp i delårsrapporter och verksamhetsberättelser.

Kommungemensamma

1. Samtliga nämnder ska fortsätta arbetet med civil beredskap (totalförsvarsplanering och kommunens krigsorganisation).
2. Samtliga nämnder ska inom ramen för sitt basuppdrag vidta åtgärder och intensifiera arbetet för att minska och motverka strukturella orsaker till segregation.
3. Samtliga nämnder ska inom ramen för sitt basuppdrag bidra till samordningen av kommunens trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder.
4. Samtliga nämnder ska i enlighet med politiska styrdokument prioritera, avsätta resurser och genomföra åtgärder inom ekologisk hållbarhet.
5. Samtliga nämnder ska vidta och genomföra åtgärder i enlighet med arbetsmarknadsprogram med handlingsplan.
6. Samtliga nämnder ska vidta och genomföra åtgärder i enlighet med näringslivsprogramets fokusområden.
12. Samtliga nämnder ska där det är möjligt ställa sysselsättningskrav i upphandlingar som innebär att leverantören avsätter anställningar för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.
13. Samtliga nämnder ska i samverkan med kommunstyrelsen och arbetsmarknadsnämnden införa 500 nya arbetsmarknadsplatser inom kommunkoncernen. Bland platserna ska praktik och ökade anställningsmöjligheter för personer med funktionsnedsättning säkerställas.
14. Samtliga nämnder ska eftersträva att finansiera mer verksamhetsutveckling och fler utvecklingsprojekt med extern finansiering, exempelvis genom finansiering från EU:s fonder och program för projekt som ligger i linje med kommunens strategiska utvecklingsområden.
38. Samtliga nämnder ska prioritera avtalsuppföljning utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv för att säkerställa att verksamheten kvalitetsmässigt bedrivs i enlighet med kommunens krav och för att förebygga välfärdsbrottslighet samt fusk och oegentligheter.
39. Samtliga nämnder ska öka användandet av digitaliseringens möjligheter för förbättrad service till medborgare samt fortsatt verksamhetsutveckling och effektivisering.
42. Samtliga nämnder ska utifrån perspektivet friskfaktorer vidta åtgärder i syfte att stärka chefers förutsättningar, minska personalomsättningen och minska sjukfrånvaron.

Nämndspecifika

23. Barn- och ungdomsnämnden, social- och omsorgsnämnden och vård- och äldreomsorgsnämnden ska säkerställa att medarbetare har nödvändiga språkkunskaper för att kunna utföra sina arbetsuppgifter.

29. Social- och omsorgsnämnden och vård- och äldreomsorgsnämnden ska på sikt införa undersköterska som lägsta utbildningsnivå inom vård- och omsorgsnära arbete.

35. vård- och äldreomsorgsnämnden ska i samverkan med kommunstyrelsen och Stångåstaden underlätta för enskilda att bo kvar hemma.

vård- och äldreomsorgsnämnden ska ta fram förslag på hur Linköpings kommun kan bli en mer demensvänlig kommun. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen under 2024.

46. vård- och äldreomsorgsnämnden ska stärka äldreomsorgens hälso- och sjukvård med nya professioner samt öka bemanningen för att möta utvecklingen av omsorgsbehovet.

vård- och äldreomsorgsnämnden får i uppdrag att planera för en tillräcklig mängd av lägenheter i särskilt boende för att säkerställa valfrihet.

**Uppdragen kommer från fullmäktigebeslut och har numrerats om i relation till vård- och äldreomsorgsnämndens ansvar.*

Uppdrag från nämnden

Social- och omsorgsförvaltningen ska säkerställa att det finns en digital infrastruktur för att utveckla den digitala vården och för att den enskilda ska ha förutsättningar för internet, telefoni och tv.

Social- och omsorgsförvaltningen ska i pilotform undersöka förutsättningarna för en professionsdelning inom äldreomsorgen. Professionsdelningen ska ha en utgångspunkt i en uppdelning av servicetjänster och omsorgsnära arbete. Resultatet ska återrapporteras till nämnden och eventuella strukturella, ekonomiska eller organisatoriska hinder för en sådan utveckling ska belysas.

Social- och omsorgsförvaltningen ska i pilotform undersöka förutsättningarna för att förbättra medarbetarnas arbetsvillkor och minska sjukfrånvaro, exempelvis genom olika arbetstidsmodeller eller ökat medarbetarinflytande över schemaläggning. Resultatet ska återrapporteras till nämnden.

Social- och omsorgsförvaltningen ska utreda förutsättningarna för att använda utbildningstjänster, där personer utan vård- och omsorgsutbildning anställs och under del av arbetstid utbildar sig till undersköterska, som ett verktyg i kompetensförsörjningsutmaningen inom äldreomsorgen. Resultatet ska återrapporteras till nämnden.

Social- och omsorgsförvaltningen ska utifrån Linköpings kommuns personalpolitiska policy samt Linköpings kommuns riktlinje för lönebildning ta fram en plan för goda arbetsvillkor och konkurrenskraftiga löner.

Nämndens verksamhet

Verksamhetsstyrning

Kommunallagen reglerar formerna för den kommunala demokratin. Verksamheterna för äldreomsorg regleras genom olika speciallagar. Kommunfullmäktige beslutar om prioriteringar för vård- och äldreomsorgsnämnden som i sin tur ansvarar för att driva en effektiv verksamhet inom sitt uppdrag utifrån lagstiftning, kommunövergripande mål, reglemente, styrdokument och ekonomiska förutsättningar.

Den politiska viljeinriktningen uttrycks till vård- och äldreomsorgsnämnden genom kommunövergripande mål, strategiska utvecklingsuppdrag och prioriterade styrdokument samt genom nämndmål och nämndindikatorer. Mål- och verksamhetsstyrningen ska stödja verksamheternas arbete att nyttja resurserna effektivt och att tillhandahålla tjänster med god kvalitet.

Nämnden följer upp och analyserar sin verksamhet i förhållande till beslutad budget och rapporterar utvecklingen av internbudgeten med fokus på ekonomi, verksamhet, kvalitet och personal till kommunstyrelsen. Syftet är att säkerställa att verksamhetens resurser används till det som avsetts, få god ekonomisk kontroll och att säkerställa att verksamheten bedrivs inom tilldelade ramar. Uppföljningen genomförs i form av månadsrapporter, delårsrapporter och verksamhetsberättelser.

Ekonomistyrning

Ekonomistyrning är en del i det totala styrsystemet och handlar, liksom all styrning, om att påverka agerandet i en viss önskvärd riktning. Reglerna för ekonomistyrningen ska uppmuntra till ett sunt ekonomiskt agerande. Det innebär till exempel att alla ekonomiskt ansvariga ska handla med kommunens bästa för ögonen, något som kan medföra att nyttan för den totala ekonomin ibland måste gå före den enskilda enhetens bästa.

Budgeten är det viktigaste instrumentet för styrning av nämndens verksamhet. En förutsättning för att uppnå god ekonomisk hushållning är att nämnden klarar att bedriva verksamheten inom ramarna för den tilldelade budgeten. En ekonomi i balans kräver kontroll på kostnader. Det är en förutsättning för att nå målen med de medel och resurser som finns tillgängliga. För att kunna bedriva en bra verksamhet förutsätts att det finns en god ekonomistyrning på alla nivåer. Som underlag för styrningen gör nämnden kostnads- och kvalitetsjämförelser med andra organisationer och inom den egna organisationen. En god ekonomisk hushållning innebär inte enbart att räkenskaperna går ihop, utan innefattar även ett krav på att pengarna används till rätt saker och att de nyttjas på ett effektivt sätt.

De finansiella mål som Linköpings kommun definierat för god ekonomisk hushållning gäller även för vård- och äldreomsorgsnämnden, det vill säga kostnadseffektiv verksamhet samt hållbar ekonomi för att värna kärnverksamheten.

Personal

	Utfall 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Antal tillsvidareanställda	NA	NA	1 410	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
Total sjukfrånvaro (%)	NA	NA	8,5	8,0	7,5	7,0	7,0	7,0
Varav korttidssjukfrånvaro	NA	NA	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Externa personalavgångar (%)	NA	NA	10,0	10,0	9,5	9,0	8,0	7,0
Övertid (mkr)	NA	NA	17	14	12	11	10	8

Planer och program

Internkontroll

Underlaget för internkontrollplanen 2024 är erfarenheter från 2023 års internkontroll, övriga erfarenheter som påvisat risker i intern kontroll, erfarenheter från riskanalyser samt erfarenheter från genomlysningar och externa granskningar. Kontrollmoment 2023 som åskådliggör utmaningar kan komma att kontrolleras även under 2024. Dit hör fakturakontroller kopplat till omställningen till områdesbaserad vård och omsorg i hemmet. Framtagandet av internkontrollplan för 2024 inkluderar möte med internkontrollrepresentanter samt hela nämnden. Internkontrollplanen tydliggör risker och dess konsekvenser på ett tydligt sätt. Konkretiseringen av hur kontrollerna görs och av vem är inte angivet i förslaget utan planeras av förvaltningsledningen under hösten.

10 årig lokalförsörjningsplan

Kommande år kommer i huvudsak att innehålla arbeten för att möta behoven utifrån de förändringar som skett inom äldreomsorgen under 2023. vård- och äldreomsorgsnämndens budget påverkas av de driftkostnader som tillkommer. Det är kostnader för utformning av lokaler samt krav från myndigheter som förvaltningen kommer att möta. Bland annat ökat brandskydd på trygghetsboenden.

2024 kommer utöver anpassning av lokalerna även till större delen bestå av planering och projektering inför de nya boenden som finns i plan under 2026 och framåt, samt att utreda och tillskapa platser där det går att tillskapa ytterligare vårbostadsplatser.

De målgrupper som vi kommer att skapa boende för i framtiden är framför allt personer med omfattande vård och omvårdnadsbehov och personer med demenssjukdom. Det ställer krav på lokalernas utformning både när det gäller att skapa förutsättningar för en effektiv verksamhet och anpassningar utifrån de behov som målgrupperna har såsom utevistelse, utrustning, planlösning osv.

Genomlysning av vårdboenden genomförts under 2023 tillsammans med Lejonfastigheter. Senare delen av 2023 samt våren 2024 avser man genomföra genomlysning av trygghetsboenden. Genomlysningen ska vara ett underlag som ger förvaltningen förutsättningar för långsiktig planering och strategiska vägval. Rapporten från genomlysningen behöver innehålla beskrivning och analys av lokalernas förutsättningar ställt i relation till målgruppens förväntade behov.

10 årig investeringsplan

Investering kommer att ske i digitala medicinskåp under 2023. I övrigt har nämnden inga större investeringar planerade. Investeringar och förbättringar i lokaler görs av hyresvärd, vilket i de flesta fall är Lejonfastigheter, och finansieras via hyran.

Avgifter

Avgifterna för vård- och äldreomsorgsnämndens verksamheter presenteras på hemsidan och räknas årligen upp med index (prisbasbeloppet).

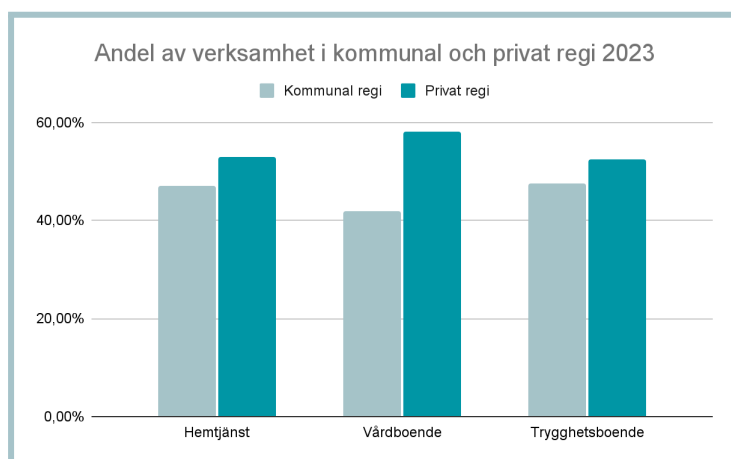
Många av avgifterna är beroende av inkomstnivån med angivna förbehållsbelopp. Därutöver appliceras ett högkostnadsskydd, vilket innebär att avgiften inte alltid direkt kan utläsas, utan den måste administreras och beräknas individuellt.

	Utfall 2022, mnkr	Budget 2023, mnkr	Budget 2024, mnkr
Verksamhet			
Hyror och arrenden	122	125	130
Försäljning av varor, material och tjänster	81	63	68
Taxor och avgifter	67	72	78

Uppföljning av privat utförare

En uppföljningsplan beslutas årligen i vilken det framgår vilka uppföljningar som planeras under året. Nämnden har en bred uppföljning av den upphandlade verksamheten, dels på systemnivå och dels på leverantörsnivå (avtalsuppföljning). Uppföljning på systemnivå har till syfte att säkerställa att skattemedlen används på bästa sätt för befolkningen och att de politiska målen uppnåts. Uppföljning på leverantörsnivå har till syfte att följa upp det som leverantören har åtagit sig att göra i enlighet med avtalsvillkoren. Uppföljningen utgår från de mål och den riktning som angivits av kommunfullmäktige och nämnder samt de krav som ställts i förfrågningsunderlag och avtal. Planen för uppföljning grundas på den analys som görs utifrån föregående års uppföljningar satta i relation till relevanta omvärldsfaktorer. Det görs även en väsentlighets- och riskanalys inför att uppföljningsplanen tas fram. Risk- och väsentlighetsanalysen syftar främst till att bestämma vad som ska följas upp och när samt hur genomgripande avtalen/verksamheten ska följas upp. Förvaltningen arbetar även proaktivt genom att årligen begära in redogörelse från verksamheten kring deras kvalitetsarbete. Samtliga nyligen ingångna avtal följs upp efter sex månader för att säkerställa att verksamheten startar i enlighet med avtalet.

Tabellen nedan visar verksamhet i enskild drift (andel procent)

Kommentar

Andel hemtjänst beräknas på utförda hemtjänststimmar uppdelat på utförare under maj till juli 2023. Vårdboende beräknas på antal platser i vårdboende 2023. Detta innefattar även korttidsboende och växelvård. Andel trygghetsboende beräknas på antal lägenheter under respektive utförare efter omställning till områdesbaserat 2023. Dagverksamhet för äldre drivs helt i kommunal regi.

Strategisk objektsplan 2024 (IT-styrning)

Den strategiska objektsplanen utgår ifrån de styrande dokumenten som påverkar förvaltningens inriktning på arbetet med digitalisering. Strukturen på målen utgår ifrån de fyra identifierade områdena i kommunens program för digital transformation. Inom vart och ett av dessa områden redovisas långsiktiga och uppföljningsbara mål. De fyra områdena är: 1) Ledning, styrning och organisation, 2) Digital service till invånare och näringsliv, 3) Digital arkitektur och säkerhet, samt 4) Tillgång till data och digital infrastruktur.

Den strategiska objektsplanen pekar på en ökad digitalisering och därmed successivt ökande förvaltningskostnader för de tjänster och lösningar som skapas. För att hålla takten i utvecklingsarbetet kommer det därför långsiktigt att krävas en ökande IT-budget för att möta medborgarnas och medarbetarnas förväntningar på attraktiva tjänster och en modern arbetsplats.

Det bör också nämnas att förutom den strategiska objektsplanen som pekar ut en riktning och övergripande prioritering, tas också en operativ plan fram under hösten som på aktivitets- och projektnivå beskriver arbetet under 2024 på detaljerad nivå. Den färdigställs strax innan årsskiftet.

Kompetensförsörjningsanalys 2024 med plan för 2025-2031

Vår förmåga att kunna attrahera, rekrytera, behålla och utveckla chefer och medarbetare är avgörande för att vi både ska nå goda verksamhetsresultat och kunna hantera den tillväxt som väntar i framtiden. I kommunens kompetensförsörjningsprogram lyfts ett antal strategiska områden fram som viktiga nycklar för att säkra nuvarande och framtida kompetensutmaning. Digitalisering är ett prioriterat område för sektorn. Förändrade arbetssätt med stöd av tekniska lösningar ska frigöra tid till medarbetare så att vi kan hantera ett ökat behov av insatser från medborgare men även klara kompetensförsörjningen. Ett annat område är nya organisationsformer där områden som bör prioriteras är rätten till heltid, förlängt arbetsliv samt att säkerställa att vi använder kompetensen på rätt sätt. Det är viktigt att stödja omställningen mot nära vård där förmåga att arbeta över traditionella gränser kommer att krävas. Ett hållbart arbetsliv är en förutsättning för att kunna attrahera och behålla medarbetare och arbetsmiljöfrågorna har hög prioritet.

Välfärdstjänster i samhället har gått från att produceras i komplicerade regelstyrda system till att skapas i komplexa självorganiserade system. Det ställer krav på chefer att kunna hantera osäkerhet och överraskande händelseförlopp för att organisationen ska fungera väl. Den ökade digitaliseringstakten ställer krav på digitalt kompetenta och trygga personer som har möjlighet att driva innovation där målmedveten ledning och infrastruktur är viktiga förutsättningar.

En stor utmaning inom vård och omsorgssektorn är att säkerställa en minskad sjukfrånvaro och personalomsättning.

Kompetensförsörjningsanalysen visar tydligt att sektorn kommer att behöva vara innovativa för att fortsätta hitta nya vägar för att lösa kompetensutmaningen inom sektor. Nya lagförslag och utredningar visar att vi redan har en utvecklingstakt som är hög och intensiv och kommer påverka och utveckla nya arbetssätt. Det innebär ändå först och främst att vi fortsätter att erbjuda en god arbetsmiljö för medarbetarna så att de upplever att vi är en attraktiv arbetsgivare. Då skapar vi förutsättningar att rätt kompetens vill arbeta hos oss. Att också ligga i framkant med nya arbetssätt och att nyttja tekniken på ett sätt som underlättar arbetsbelastningen för medarbetarna och som ger ökad service till brukare/klienter attraherar också kompetens på ett bra sätt.